

Vides pārraudzības valsts birojs

Vides aizsardzības un reģionālās aizsardzības ministrijas
Vides pārraudzības valsts biroja

**PUBLISKAIS GADA PĀRSKATS
par 2017. gadu**

Rīgā
2018

Labdien!

Mūsdienu strauji mainīgajā pasaulē viena ziņa nomaina otru, un informācijas plūsma ir tik blīva un izaicinoša, ka brīžiem pat grūti aptvert, kas tiešām pasaulē ir svarīgākais un ko no tā mēs reāli varam saprast, ietekmēt, vai vismaz tam pielāgoties šā vārda labākajā nozīmē. Arvien straujāk mainās gan daba, gan cilvēku dzīves vide, gan tehnoloģijas, bet mēs visi arvien gribam elpot tīru gaisu, dzert tīru ūdeni bez mikroplastmasas un cilvēka radītām sintētiskām piedevām, atpūsties dabā, kurā vairāk zaļas zāles nekā dažādu atkritumu. Tikai pēdējos gados arvien skaudrāk un arvien lielāka daļa pasaules sāk atskārst, ka izmaiņu mērogs ir bīstami pietuvojies tai robežai, kas kļūst problemātiska pašam to radītājam, turklāt šī bīstamā virzība turpinās. Nenoliedzami arī informācijas aprīte pēdējos gados ir būtiski daudzķāršojusies un daudzas lietas mēs apzināmies ātrāk, bet ne vienmēr labāk un precīzāk, tomēr nemainīga ir patiesība, ka savā apkārtnē vērtības bieži vien sākam novērtēt tikai tad, kad tās zaudējam vai tās jau ir pazaudētas, savukārt izmaiņas lielas cilvēku daļas patēriņa paradumos ir salīdzinoši lēnas. Jāapzinās, ka mēs dzīvojam mainīgā pasaulē, kas mainās gan neatkarīgi no mums, gan arī mūsu ietekmēta un ietekmē arī mūs visus.

Lai biznesa intereses būtu iespējami līdzsvarotas dabas saglabāšanas un cilvēku vajadzību nodrošināšanas aspektā, Birojs veic ietekmes novērtējumu izvērtējumus plānošanas dokumentiem un konkrētiem projektiem, kā arī veic rūpniecisko avāriju riska izvērtējumus, apstrīdēto vides nosacījumu izvērtējumus, Eiropas Savienības ekomarķējuma atbilstības vērtējumus un citas Vides pārraudzības valsts birojam deleģētās funkcijas. Kā tas mums ir izdevies šajos sarežģītajos apstākļos, aicinu aplūkot turpmāko faktu un darbu raksturojumu, atceroties, ka aiz katra vērtējuma un skaitļa ir konkrētu cilvēku darbs, un tas veltīts tam, lai citi konkrēti cilvēki realizētu savas attīstības iespējas tā, lai pārējiem tas ne tikai neradītu nozīmīgas neērtības, bet tiktu izvēlēts iespējami piemērotākais risinājums.

Vēlos no sirds pateikt lielu paldies visiem Biroja darbiniekiem, sadarbības institūciju kolēģiem un visiem tiem aktīvajiem cilvēkiem, kas ar savu konkrēto rīcību ir devuši ieguldījumu mūsu kopējā darbā! Lai mums pietiek spēka, prāta, prasmju un izturības attīstīt un vienlaikus saglabāt mūsu zemi tādu, kādā pašiem patīkami dzīvot! Sāksim katrs ar sevi ikdienā un pieņemsim saprātīgus un pārdomātus lēmumus nākotnei!

Ar cieņu,

Arnolds Lukšēvics

Vides pārraudzības valsts biroja direktors

SATURS

1. Pamatinformācija	4
1.1. Vides pārraudzības valsts biroja juridiskais statuss	4
1.2. Vides pārraudzības valsts biroja darbības virzieni	5
1.3. Vides pārraudzības valsts biroja struktūra	6
1.4. Vides pārraudzības valsts biroja darbības virzieni un mērķi	6
1.4.1. Vides ietekmes novērtējuma nodrošināšana un pilnveidošana	6
1.4.2. Vides risku novēršana un kvalitātes nodrošināšana	9
1.4.3. Tiesiskuma nostiprināšana un harmonizētas vides aizsardzības sistēmas izveidošana	12
2. Finanšu resursi un iestādes darbības rezultāti	13
2.1. Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums.....	13
2.2. Pārskata gada darbības rezultāti atbilstoši funkciju sadalījumam un to izpilde.....	13
2.2.1. Stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums	14
2.2.2. Ietekme uz vidi un Natura 2000 teritoriju novērtējums	16
2.2.3. Piesārņojuma integrēta novērtēšana un kontrole.....	18
2.2.4. Rūpniecisko avāriju riska novērtēšana	18
2.2.5. Iesniegumu izskatīšana	19
2.2.6. Vides informācijas izplatīšana.....	20
2.2.7. Eiropas Savienības Ekomarķējuma programmas koordinācija	20
2.2.8. Vides vadības un audita sistēmas (EMAS) ieviešana.....	21
2.3. Budžeta programmas “ <i>Vides politikas īstenošana</i> ” apakšprogrammas “ <i>Vides pārraudzības valsts birojs</i> ” rezultatīvo rādītāju analīze.....	22
2.4. Biroja sniegtie pakalpojumi.....	22
2.5. Biroja darbības uzlabošanas pasākumi	24
3. Personāls	25
4. Komunikācija ar sabiedrību	28
5. Nākamajā gadā plānotie pasākumi	30

1. Pamatinformācija

1.1. Vides pārraudzības valsts biroja juridiskais statuss

Vides pārraudzības valsts birojs (turpmāk – Birojs) ir Latvijas Republikas Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas (turpmāk - VARAM) pārraudzībā esoša tiešās pārvaldes iestāde, kuras darbību reglamentē Ministru kabineta 2004. gada 6. janvāra noteikumi Nr. 4 “Vides pārraudzības valsts biroja nolikums” (ar 2008. gada 17. marta grozījumiem). Birojs publiskās valsts pārvaldes iekārtas sistēmā īsteno vairākas nozīmīgas, nodalītas un pastāvīgas vides politikas jomas, kuru nodrošināšana izriet no Latvijas kā Eiropas Savienības (turpmāk - ES) dalībvalsts starptautiskajām saistībām. Birojs veic Vides aizsardzības likumā, likumā “Par ietekmes uz vidi novērtējumu”, likumā “Par piesārņojumu”, likumā “Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” un citos normatīvajos aktos par vides aizsardzību, rūpniecisko avāriju novēršanu un riska samazināšanu, ķīmisko vielu un ķīmisko produktu izmantošanu, ūdens resursu apsaimniekošanu, kā arī atkritumu un izlietotā iepakojuma apsaimniekošanu noteiktās funkcijas un uzdevumus. Birojs izskata arī iesniegumus par VARAM padotības iestāžu izdoto administratīvo aktu apstrīdēšanu vides aizsardzību regulējošajos normatīvajos aktos noteiktajos gadījumos un pārstāv vides aizsardzības intereses administratīvajās tiesās.

Saskaņā ar VARAM budžeta programmas “Vides politikas īstenošana” apakšprogrammu “Vides pārraudzības valsts birojs” (kods 23.02.00) - Birojam ir noteikts šāds darbības mērķis un pamatfunkcijas:

Biroja darbības **mērķis**: novērsta vai samazināta fizisko vai juridisko personu darbības nelabvēlīga ietekme uz vidi, rūpniecisko avāriju risks un vides piesārņojums, veicināts tiesiskums un nodrošināta sabiedrībai nozīmīgu interešu līdzsvarošana vides aizsardzības jomā.

Biroja darbības **pamاتفunkcijas**:

1. ietekmes uz vidi novērtēšanas politikas īstenošana;
2. piesārņojuma samazināšanas politikas īstenošana integrētai piesārņojuma novēršanai un kontrolei;
3. rūpniecisko avāriju risku mazināšanas politikas īstenošana;
4. apstrīdēto administratīvo aktu vides aizsardzības jomā un sabiedrības līdzdalības tiesību vai tiesību uz vides informāciju pārkāpumu izskatīšanas politika īstenošana;
5. vides pārvaldības instrumentu politikas īstenošana ekomarķējuma un vides vadības un audita sistēmas jomā.

1.2. Vides pārraudzības valsts biroja darbības virzieni

Biroja darbības galvenie virzieni ir pakārtoti budžeta apakšprogrammā noteiktajiem prioritārajiem mērķiem vides aizsardzības politikas īstenošanai, un tie ir:

1. Vides ietekmes novērtējuma nodrošināšana un pilnveidošana, ietverot:
 - stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma un sabiedrības līdzdalības nodrošinājuma pārraudzību;
 - paredzēto darbību ietekmes uz vidi un ietekmes uz NATURA 2000 novērtējuma un sabiedrības līdzdalības nodrošinājuma pārraudzību;
2. Vides risku novērtšana un kvalitātes nodrošināšana, ietverot:
 - piesārņojuma novērtšanas, kontroles un labāko pieejamo tehnisko paņēmieni (turpmāk - LPTP) piemērošanas pārraudzību;
 - rūpniecisko avāriju risku novērtēšanas un riska samazināšanas pasākumu plānošanas pārraudzību;
 - organizāciju reģistrāciju vides vadības un audita sistēmā (turpmāk arī - EMAS), ES ekomarķējuma piešķiršanas programmas koordināciju un pasākumu veikšanu;
 - iepakojuma ar paaugstinātu smago metālu koncentrācijas līmeni uzraudzību;
3. Tiesiskuma nostiprināšana un harmonizētas vides aizsardzības sistēmas izveidošana, ietverot:
 - VARAM padotības iestāžu amatpersonu izdoto administratīvo aktu un faktiskās rīcības tiesiskuma pārskatīšanu un pārstāvības nodrošināšanu administratīvajās tiesās;
 - normatīvajos aktos noteiktās informācijas sagatavošanu un nodrošināšanu sabiedrībai par faktiem un apstākļiem Biroja pamatdarbības jomās un komunikāciju ar sabiedrību kvalitatīvai pilsoniskajai līdzdalībai.

1.3. Vides pārraudzības valsts biroja struktūra

Biroja struktūra veidota atbilstoši normatīvajos aktos Birojam deleģēto politikas jomu un apakšnozaru funkciju izpildes sadalījumam, nodrošinot efektīvu, kompetentu un koordinētu uzdevumu veikšanu atbilstoši pienākumu specifikai pie racionāla personālrесursu un kvalifikācijas sadalījuma.

1. attēls. Vides pārraudzības valsts biroja struktūra 2017. gada decembrī

1.4. Vides pārraudzības valsts biroja darbības virzieni un mērķi

1.4.1. Vides ietekmes novērtējuma nodrošināšana un pilnveidošana

Biroja darbības virziens „*Vides ietekmes novērtējuma nodrošināšana un pilnveidošana*” mērķis ir panākt vides aizsardzības un saimniecisko interešu līdzsvarotību, sekmēt reģionu ilgtspējīgu un līdzsvarotu attīstību un paaugstināt kvalitatīvu pilsonisko līdzdalību valsts attīstībai būtisku lēmumu pieņemšanā.

Virziens ietver uzdevumus stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma un paredzēto darbību ietekmes uz vidi un ietekmes uz NATURA 2000 teritorijām novērtējuma jomā, kā arī uzdevumus sabiedrības līdzdalības nodrošinājumam atbilstoši tālāk raksturotajam.

Pēc būtības vides ietekmju novērtējums ir savlaicīga paredzēto darbību būtiskas ietekmes uz vidi apzināšana, novērsšana vai mazināšana, nodrošinot līdzsvarotu un ilgtspējīgu attīstību, kur darbības negatīvās ietekmes ir apzinātas, tajā skaitā plānošanas dokumentos un novērstas jau projektēšanas stadijā, panākot, ka darbību realizācija ir vērsta uz sociālās vides, ekonomiskās vides un dabas vides interešu līdzsvarošanu. Ietekmes uz vidi novērtējumam izšķirami

vairāki procedūru veidi, kas piemērojami, ņemot vērā paredzētās darbības negatīvo ietekmi uz vidi aspektus un to būtiskumu, kas citu starpā atkarīgs no darbības apjomiem, darbības realizācijai izvēlētās vietas, pielietojamās tehnoloģijas un risinājumiem u.c. Vides vērtējuma procedūru skalā nodalāms stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums (turpmāk arī - stratēģiskais ietekmes novērtējums), ietekmes uz vidi sākotnējais izvērtējums (turpmāk arī - ietekmes sākotnējais izvērtējums), ietekmes uz vidi novērtējums un ietekmes uz Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (NATURA 2000) novērtējums (turpmāk arī - ietekmes uz NATURA 2000 teritoriju).

Stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma mērķis ir integrēt vides aspektus ar iespējamu būtisku vides ietekmi saistītos plānošanas dokumentos, analītiski izvērtējot to mijiedarbību ar ekonomiskiem un sociāliem apstākļiem, kā arī noskaidrojot un ņemot vērā ieinteresēto pušu viedokli. Stratēģisko ietekmes novērtējumu veic vienlaicīgi ar plānošanas dokumenta izstrādi (pirms plānošanas dokumenta apstiprināšanas). Stratēģiskā ietekmes novērtējuma pamatuzdevums ir iegūt informāciju par plānošanas dokumenta un tā realizācijas alternatīvu ietekmi uz vidi, paredzot pasākumus nelabvēlīgas ietekmes novēršanai un samazināšanai, kā arī veicināt sabiedrības līdzdalību plānošanas dokumenta izstrādē.

Biroja galvenais uzdevums ir noteikt plānošanas dokumentu ietekmes uz vidi būtiskumu un lemt par stratēģiskā ietekmes novērtējuma piemērošanu vai nepiemērošanu, kā arī sagatavot atzinumus par plānošanas dokumentu stratēģiskā ietekmes novērtējuma vides pārskatiem. Birojs izvērtē vides pārskatu atbilstību normatīvo aktu prasībām, plānošanas dokumentos izraudzīto risinājumu pamatojumu, sabiedriskās apspriešanas atbilstību Ministru kabineta noteiktajai kārtībai un, vai ir izskatīti sabiedriskās apspriešanas laikā saņemtie komentāri un priekšlikumi. Stratēģiskā ietekmes novērtējuma jomā Birojs realizē pārraudzības funkciju caur atzinuma sniegšanu par vides pārskatiem un gadījumā, ja izraudzītais risinājums nav bijis pietiekami pamatots, atzinumā tiek norādīti iebildumi, savukārt gadījumā, ja vides pārskats neatbilst normatīvo aktu prasībām, vai izraudzītais risinājums būtiski ietekmē cilvēku veselību un vidi, un nav pietiekami pamatots, kā arī, ja nav veiktas atbilstīgas sabiedrības informēšanas un viedokļu izvērtēšanas darbības, - vides pārskats tiek nodots pārstrādāšanai. Birojs nosaka arī plānošanas dokumentu realizācijas ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojuma monitoringa iesniegšanas termiņus atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajām prasībām.

Ietekmes uz vidi sākotnējais izvērtējums ir procedūra, ko veic Valsts vides dienesta (turpmāk - VVD) attiecīgā reģionālā vides pārvalde un kuras rezultātā tiek pieņemts lēmums par darbībām, kuras nav minētas likuma "Par ietekmes uz vidi novērtējumu" 1. pielikumā, bet kurām varētu būt būtiska ietekme uz vidi vai Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (NATURA 2000) (uzskaitītas minētā likuma 3.2 pantā), nepieciešams veikt ietekmes uz vidi novērtējuma procedūru vai ietekmes uz Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (NATURA 2000) novērtējuma procedūru.

Ietekmes uz vidi novērtējums ir procedūra, kas piemērojama darbībām, kurām piemīt augsts nelabvēlīgas ietekmes uz vidi potenciāls un kuras ir iekļautas likuma "*Par ietekmes uz vidi novērtējumu*" 1. pielikumā, kā arī darbībām, kurām šāds novērtējums ir nepieciešams saskaņā ar ietekmes sākotnējā izvērtējuma rezultātiem. Ietekmes uz vidi novērtējuma pamatuzdevumi ir apzināt iespējamās nelabvēlīgās ietekmes uz vidi, rast risinājumu to novēršanai, iesaistīt sabiedrību darbības iespējamo ietekmju novērtēšanā, apspriešanā un lēmuma par darbības realizāciju pieņemšanā.

Biroja galvenais uzdevums šajā darbības jomā ir nodrošināt, lai ietekmes uz vidi novērtējums tiktu veikts atbilstoši normatīvo aktu prasībām, tajā skaitā atbilstoši Ministru kabineta 2015. gada 13. janvāra noteikumos Nr. 18 "*Kārtība, kādā novērtē paredzētās darbības ietekmi uz vidi un akceptē paredzēto darbību*" prasībām, kā arī, lai sabiedrība un lēmuma pieņēmēji iegūtu korektu un reprezentatīvu informāciju par prognozējamo negatīvo ietekmi uz vidi, nepieciešamajiem pasākumiem tās novēršanai vai samazināšanai, kā arī par ietekmes uz vidi novērtējuma procesa gaitu un sabiedrības attieksmi pret projekta realizāciju. Izvērtēšanas procesā Birojs vērtē plānoto darbību ziņojumus ietekmes uz vidi aspektā, pārrauga sabiedriskās apspriešanas procesu, nepieciešamības gadījumā informē pašvaldības, valsts iestādes, zinātniskās pētniecības iestādes un nevalstiskās organizācijas, pieaicina nepieciešamos ekspertus, lai nodrošinātu vērtējuma profesionalitāti, kā arī ņem vērā sabiedrības ierosinājumus un atsauksmes. Ietekmes uz vidi novērtējuma rezultātā tiek izstrādāti nosacījumi, ar kādiem paredzētā darbība ir īstenojama vai nav pieļaujama katrā konkrētajā vietā.

Ietekmes uz Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (NATURA 2000) novērtējums tiek piemērots tajos gadījumos, kad darbības realizācija paredzēta NATURA 2000 teritorijā vai tās tuvumā, un ietekmes sākotnējā izvērtējuma rezultātā secināts, ka paredzētā darbība var atstāt ietekmi uz Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju tīklā NATURA 2000 ietvertu īpaši aizsargājamo dabas teritoriju, bet darbība neatbilst likuma "*Par ietekmes uz vidi novērtējumu*" 1. pielikumā noteiktajām darbībām. Šāds novērtējums tiek piemērots, tad, ja konstatēts, ka ietekmes raksturs var būt būtisks un saistīts ar aizsargājamās dabas teritorijas dabas vērtībām. Šāda novērtējuma procedūra veicama atbilstoši Ministru kabineta 2011. gada 19. aprīļa noteikumiem Nr. 300 "*Kārtība, kādā novērtējama ietekme uz Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamo dabas teritoriju (NATURA 2000)*", un tās pamatuzdevums ir apzināt iespējamās nelabvēlīgās ietekmes uz īpaši aizsargājamo dabas teritoriju, tās ekoloģiskajām funkcijām un integritāti, novērtēt iespējamo ietekmju būtiskumu un nepieciešamību izstrādāt kompensējošus pasākumus, kā arī iesaistīt sabiedrību darbības iespējamo ietekmju novērtēšanā, apspriešanā un lēmuma par darbības realizāciju pieņemšanā.

Biroja galvenais uzdevums šajā darbības jomā ir nodrošināt, lai ietekmes uz NATURA 2000 teritoriju novērtējums tiktu veikts atbilstoši normatīvo aktu prasībām, netiktu pieļauta nozīmīgu dabas vērtību degradācija, kā arī, lai sabiedrība un lēmuma pieņēmēji iegūtu korektu un reprezentatīvu informāciju par prognozējamo negatīvo ietekmi uz īpaši aizsargājamo dabas teritoriju,

nepieciešamajiem pasākumiem tās novēršanai vai samazināšanai, kompensējošajiem pasākumiem, kā arī Ministru kabineta un Eiropas Komisijas informēšana par paredzētajām darbībām, kas var atstāt būtisku nelabvēlīgu ietekmi uz Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamu dabas teritoriju - NATURA 2000. Lai to izpildītu, Birojs ietekmes sākotnējā izvērtējuma rezultātā lemj par šādas novērtējuma procedūras nepieciešamību, konsultējas ar Dabas aizsardzības pārvaldi, izstrādā nosacījumus novērtējuma veikšanai, sagatavo un sniedz atzinumus par novērtējuma ziņojuma precizēto redakciju, kā arī normatīvajos aktos noteiktajos gadījumos un kārtībā sagatavo informatīvu ziņojumu Ministru kabinetam un nosūta ziņojumu Eiropas Komisijai.

1.4.2. Vides risku novēršana un kvalitātes nodrošināšana

Biroja darbības virziena „Vides risku novēršana un kvalitātes nodrošināšana” mērķis ir novērst lielas rūpnieciskas avārijas (negadījumus), kurās iesaistītas bīstamas vielas, kā arī mazināt šādu avāriju seku ietekmi uz cilvēkiem un vidi, nodrošināt iedzīvotājiem iespēju dzīvot drošā un tīrā vidē, palīdzēt lēmuma pieņēmējiem izvēlēties piemērotākos un ilgtspējīgākos risinājumus attīstībai un tās plānošanai, kā arī veicināt sabiedrības pāreju uz ilgtspējīgas ražošanas un patēriņa modeli.

Virziens ietver uzdevumus rūpniecisko avāriju risku mazināšanas, piesārņojuma novērtēšanas un kontroles, vides vadības un audita sistēmas (EMAS) un ES ekomarķējuma piešķiršanas, kā arī iepakojuma ar paaugstinātu smago metālu koncentrācijas līmeni uzraudzības jomā atbilstoši tālāk raksturotajam.

Rūpniecisko avāriju riska mazināšana. Lai nepieļautu vai samazinātu kaitējumu, ko rūpniecisko avāriju rezultātā ķīmiskās vielas tām piemītošo īpašību dēļ var nodarīt videi, cilvēku veselībai un īpašumam, Latvijā ir ieviests rūpniecisko avāriju riska novērtēšanas un samazināšanas pasākumu komplekss. Rūpnieciskās darbības objektos, kuros tiek uzglabāts nozīmīgs bīstamo vielu daudzums atbilstoši tam, kādas un cik daudz bīstamas vielas tas izmanto un uzglabā, obligāti izstrādājami un veicami rūpniecisko avāriju riska novēršanas vai samazināšanas pasākumi.

Katra iesniegtā dokumenta atbilstību un pietiekamību novērtē Biroja izveidotā rūpniecisko avāriju riska izvērtējuma komisija, kurā tiek iesaistīti visu iesaistīto valsts iestāžu (Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta, VARAM, Veselības ministrijas, Valsts darba inspekcijas, Patērētāju tiesību aizsardzības centra un VVD reģionālo vides pārvalžu), kā arī attiecīgo pašvaldību pārstāvji. Komisijas personālo sastāvu apstiprina katra iesniegtā dokumenta izskatīšanai, nepieciešamības gadījumos tiek pieaicināti atbilstoši speciālisti – eksperti. Galvenā uzmanība pašlaik tiek pievērsta tam, lai adekvāti tiktu novērtēts esošais stāvoklis un rūpniecisko avāriju risks objektos, kā arī izstrādāti un realizēti konkrētajam stāvoklim atbilstoši rūpniecisko avāriju riska novēršanas vai samazināšanas pasākumi. Birojs sadarbībā ar citām rūpniecisko avāriju riska novērtēšanas jomā iesaistītajām iestādēm lielu uzmanību pievērš objektu speciālistu informēšanai un izglītošanai riska vadības jautājumos.

Piesārņojuma novērtēšana un kontrole. Piesārņojuma integrētās novērtēšanas un kontroles sistēmas mērķis ir novērst vai samazināt ietekmi uz vidi, kas rodas lielāko rūpniecības uzņēmumu darbības rezultātā. Tās uzdevums ir samazināt un ierobežot gaisa, ūdens un augsnes piesārņojumu, nodrošināt dabas resursu un enerģijas racionālu izmantošanu, samazināt atkritumu daudzumu. Saskaņā ar likumā “*Par piesārņojumu*” noteikto rūpnieciskā ražošanas un saimnieciskā darbība (piesārņojošās darbības) atkarībā no to bīstamības videi tiek dalītas A, B un C kategorijās, kur A kategorijas darbība ir ar potenciāli visnozīmīgāko ietekmi. Lai veiktu darbību, kura atbilst A un B kategorijai, ir jāsaņem atbilstoša A vai B kategorijas atļauja. Birojs piedalās A un B kategorijas atļauju piesārņojošās darbības kontroles procesā atbilstoši likumā “*Par piesārņojumu*” noteiktajam deleģējumam. Biroja uzdevumi šajā jomā ir:

- izskatīt iesniegumus par VVD reģionālo vides pārvalžu lēmumiem, kuri attiecas uz atļauju izsniegšanu un atļauju nosacījumiem, piesārņoto vai potenciāli piesārņoto vietu izpēti, sanāciju un izpētes vai sanācijas izdevumu segšanu vai sadalījumu;
- saskaņojot ar VARAM, informēt citas valstis par iesniegumu atļaujas saņemšanai gadījumos, kad iespējama piesārņojuma pārrobežu pārnese;
- izveidot, uzturēt un atjaunot Biroja interneta tīmekļa vietnē informāciju par LPTP attiecīgajā jomā un informēt par tiem VVD reģionālās vides pārvaldes, kā arī konsultēt šajā jautājumā operatorus un citas personas;
- izveidot, uzturēt un atjaunot informāciju par izsniegtajām atļaujām.

Biroja galvenā uzmanība šajā jomā tiek pievērsta informācijas par LPTP apzināšanai un izplatīšanai, kā arī sadarbības sistēmas ar VVD reģionālajām vides pārvaldēm un komercsabiedrībām izveidei un pilnveidošanai, nodrošinot vienotu pieeju iesniegumu iesniegšanai attiecīgu atļauju saņemšanai un atļauju sagatavošanai un nepieciešamās informācijas pieejamības nodrošināšanai. Birojs nodrošina sabiedrības iespēju apstrīdēt VVD reģionālo vides pārvalžu amatpersonu izdotos lēmumus, kas attiecas uz atļauju izsniegšanu un atļauju nosacījumiem, iekārtas apturēšanu, piesārņoto vai potenciāli piesārņoto vietu izpēti, sanāciju un izpētes vai sanācijas izdevumu segšanu vai sadalījumu, un iespēju vērsties tiesās saistībā ar vides jautājumiem.

Vides vadības un audita sistēma jeb EMAS ir brīvprātīgs instruments ES dalībvalstu uzņēmumiem, kuri, ieviešot videi draudzīgas darbības modeli, ilgtermiņā pievērš uzmanību tādiem aspektiem kā uzņēmuma radītās piesārņojuma slodzes mazināšana, racionāla dabas resursu izmantošana un vides izglītība. Publisko vai privāto tiesību subjekts, kas ieviesis vides vadības un audita sistēmu, apņemas izpildīt vides normatīvo aktu prasības, pastāvīgi uzlabot savu veikumu vides jomā, un sniegt sabiedrībai informāciju par radīto ietekmi uz vidi. Rūpējoties par ietekmes uz vidi samazināšanu, uzņēmums gūst gan materiālu labumu no finanšu līdzekļu ekonomijas, lietderīgāk izmantojot resursus, tajā skaitā ūdeni un enerģiju, samazinot atkritumu daudzumu, kā arī gūst pozitīvāku tēlu sabiedrībā. Turklāt EMAS veicina uzņēmuma darbinieku līdzdalību, tādējādi aktīvi veidojot darbinieku vides apziņu.

Biroja galvenie uzdevumi šajā jomā ir EMAS koordinēšana un pārraudzība valstī atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas EK Nr. 1221/2009 "Par organizāciju brīvprātīgu dalību Kopienas vides vadības un audita sistēmā (EMAS), kā arī par Regulas (EK) Nr. 761/2001 un Komisijas Lēmumu 2001/681/EK un 2006/193/EK atcelšanu" prasībām, nodrošinot reģistrāciju, reģistrēto organizāciju uzraudzību, kā arī sabiedrības informēšanas pasākumu kompleksa realizāciju.

Eiropas Savienības ekomarķējums. Saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu EK Nr. 66/2010 "Par ES Ekomarķējumu" Eiropas Savienības ekomarķējums ir viens no brīvprātīgajiem vides politikas instrumentiem organizāciju ilgtspējīgai attīstībai. ES ekomarķējuma sistēma tika izveidota 1992. gadā un pašlaik tā ir visu ES dalībvalstu teritoriju aptveroša programma, kas apliecina preču un pakalpojumu atbilstību noteiktiem vides standartiem. ES ekomarķējuma pamatā ir preventīva organizāciju radītās tiešās un netiešās ietekmes mazināšana, veicinot videi draudzīgu patēriņu. Sistēmas mērķis ir sekmēt un stimulēt tādu preču ražošanu un pakalpojumu sniegšanu, kuru ietekme uz vidi visos to dzīves cikla posmos ir samazināta līdz minimumam, kā arī stimulēt plašākā sabiedrībā vides apziņu un videi draudzīgas rīcības modeli caur atbildīgu iepirkumu.

Eiropas Savienības ekomarķējumu var piešķirt gan precēm, gan pakalpojumiem, ja pretendents atbilst Regulas un attiecīgās preču/pakalpojumu grupas kritērijiem. Biroja galvenie uzdevumi šajā jomā ir ekomarķējuma sistēmas koordinēšana un pārraudzība valstī, nodrošinot marķējuma piešķiršanu, ražotāju uzraudzību, kā arī sabiedrības informēšanas pasākumu kompleksa realizāciju.

Iepakojuma ar paaugstinātu smago metālu koncentrācijas līmeni uzraudzība. Latvijas vides aizsardzības politikas mērķis iepakojuma jomā ir nodrošināt iepakojuma ražošanas attīstību, progresīvu iepakojuma tehnoloģiju ieviešanu un racionālas izlietojuma iepakojuma apsaimniekošanas sistēmas izveidi valstī, kā arī nodrošināt brīvprātīgas vienošanās principu ieviešanu izlietojuma iepakojuma apsaimniekošanā, jo tas ļauj samazināt izlietojuma nelabvēlīgo ietekmi uz vidi, sekmēt iepakojuma atkārtotu lietošanu, veicināt iepakojuma materiālietilpības samazināšanu un izlietojuma iepakojuma reģenerāciju.

Biroja uzdevumi iepakojuma apsaimniekošanas jomā ir saistīti ar Ministru kabineta 2010. gada 19. oktobra noteikumu Nr. 983 "Noteikumi par izlietojuma iepakojuma reģenerācijas procentuālo apjomu, reģistrēšanas un ziņojumu sniegšanas kārtību un iepakojuma definīcijas kritēriju piemērošanas piemēriem" 22., 26., un 28. punktā noteikto uzdevumu realizāciju attiecībā uz iepakojumu, kuram ir paaugstinātu smago metālu koncentrācijas līmenis. Stikla iepakojuma un iepakojuma materiālu ražotājiem jāsniedz Birojam attiecīgi paziņojumi, tostarp par smago metālu saturu iepakojumā un normas pārsniegšanas iespējamiem iemesliem. Ražotājiem jāsniedz Birojam paziņojumi par iepriekšējā gadā tirgū laistajām un no tirgus izņemtajām plastmasas kastēm vai paletēm ar paaugstinātu smago metālu koncentrācijas līmeni.

1.4.3. Tiesiskuma nostiprināšana un harmonizētas vides aizsardzības sistēmas izveidošana

Biroja darbības virziena „Tiesiskuma nostiprināšana un harmonizētas vides aizsardzības sistēmas izveidošana” mērķis ir nostiprināt tiesiskumu, harmonizētu normatīvo aktu piemērošanu un efektīvu pilsonisko līdzdalību ar vides aizsardzību saistītos jautājumos.

Virziens ietver uzdevumus VARAM iestāžu amatpersonu izdoto administratīvo aktu un faktiskās rīcības tiesiskuma pārskatīšanas un pārstāvības administratīvajās tiesās nodrošināšanu normatīvajos aktos noteiktajās jomā, kā arī uzdevumus komunikācijas ar sabiedrību un vides izplatīšanas jomās atbilstoši tālāk raksturotajam.

Apstrīdēto administratīvo aktu vides aizsardzības un sabiedrības līdzdalības tiesību vai tiesību uz vides informāciju pārkāpumu izskatīšanas nodrošināšanas mērķis ir nodrošināt tiesību normu precīzu un efektīvu piemērošanu publiski tiesiskajās attiecībās, kā arī nodrošināt demokrātiskas valsts pamatprincipu ievērošanu attiecībās starp valsts iestādēm un privātpersonām. Vides aizsardzības sistēmā ir izveidota kārtība, kādā Latvijas iedzīvotājiem ir tiesības vērsties ar iesniegumiem, kuros ietverti lūgumi, sūdzības vai iebildumi par citu vides sistēmas iestāžu izdotiem administratīvajiem aktiem vai faktisko rīcību, kā arī sabiedrības līdzdalības tiesībām un tiesībām uz vides informāciju pārkāpumiem, lai tie tiktu pakļauti neatkarīgai un objektīvai izmeklēšanai.

Vairākos normatīvajos aktos Birojam deleģētas augstākās iestādes funkcijas Administratīvā procesa likuma izpratnē iepriekš minētā mērķa sasniegšanai. Birojā ir tiesības vērsties ikvienai fiziskajai un juridiskajai personai, kā arī personu apvienībām ar iesniegumiem vai sūdzībām un saņemt atbildi pēc būfības. Birojam deleģētās funkcijas apstrīdēšanas iesniegumu izskatīšanas jomā ir administratīvās lietas izskatīšana no jauna pēc būfības, kā arī lēmuma sagatavošana par apstrīdēto administratīvo aktu vai faktisko rīcību vai sabiedrības līdzdalības tiesību vai tiesību uz vides informāciju pārkāpumu Administratīvā procesa likuma noteiktajā kārtībā. Gadījumos, kad par Biroja pieņemtajiem lēmumiem tiek iesniegti pieteikumi administratīvajās tiesās, Birojs sagatavo rakstveida paskaidrojumus un nodrošina pārstāvniecību visās administratīvās tiesu sēdēs.

Vides informācijas sagatavošanas, izplatīšanas un sabiedrības izpratnes palielināšanas par vides jautājumiem mērķis ir vides informācijas sagatavošana un izplatīšana atbilstoši likumam „Par ietekmes uz vidi novērtējumu”, likumam „Par piesārņojumu”, Iepakojuma likumam, Vides aizsardzības likumam un Ministru kabineta 2016. gada 1. marta noteikumiem Nr. 131 „Rūpniecisko avāriju riska novērtēšanas kārtība un riska samazināšanas pasākumi”, kā arī Orhūsas konvencijai.

2. Finanšu resursi un iestādes darbības rezultāti

2.1. Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums

Birojs savas funkcijas veic VARAM budžeta programmas "Vides politikas īstenošana" apakšprogrammas "Vides pārraudzības valsts birojs" (kods 23.02.00) ietvarā un savu darbību nodrošina no valsts budžeta līdzekļiem. Minēto apakšprogrammu īsteno viena valsts pārvaldes institūcija – Birojs. Valsts piešķirtais finansējums Biroja funkciju un pienākumu izpildei 2017. gadā, kā arī tā izlietojums Biroja darbības nodrošināšanai atspoguļots šī pārskata 1.tabulā.

1. tabula

Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums, euro

	Finanšu līdzekļi	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			Apstiprināts likumā	Faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	386 747	397 771	377 915
1.1.	Dotācijas	474 592	373 724	373 680
1.2.	Maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	12 155	24 047	4 235
2.	Izdevumi (kopā)	402 330	397 771	377 915
2.1.	Uzturēšanas izdevumi (kopā)	393 693	393 713	373 901
2.1.1.	Kārtējie izdevumi	393 693	393 713	373 901
2.2.	Izdevumi kapitālieguldījumiem	8 637	4 058	4 014

2.2. Pārskata gada darbības rezultāti atbilstoši funkciju sadalījumam un to izpilde

2017. gadā Birojs sekmīgi un ar ļoti lielu pašatdevi ir turpinājis savu darbu pie tam deleģēto mērķu sasniegšanas, lai gan jāsaprot, ka tas nav nācies viegli. Pēdējo gadu laikā pārmaiņas valsts pārvaldē un arī Birojā ir bijušas ievērojamas, kopējais darba apjoms ir kļuvis lielāks, jo īpaši ietekmes uz vidi novērtējuma jomā. Tāpat vairākās nozīmīgās Biroja darbības jomās, tostarp apstrīdēto administratīvo aktu jomā ir pieaugusi darba sarežģītības pakāpe un darbinieku slodze ir nesamērīgi liela. Birojs kā publiskās pārvaldes iestāde savā darbā

vienmēr kā prioritāti ir izvirzījis kvalitatīvu, korektu, efektīvu un iespējami savlaicīgu pienākumu izpildi. Arī 2017. gadā Birojs pret darbu ir attiecies ar augstāko atbildību un tas ir uzskatāmi redzams arī zemāk norādītajā sasniegumu atspoguļojumā.

2.2.1. Stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums

Pārskata periodā Birojs turpināja darbu pie stratēģiskā ietekmes novērtējuma pārraudzības, kā arī strādāja pie stratēģiskā ietekmes novērtējuma kvalitātes un efektivitātes uzlabošanas. 2017. gadā kopumā izvērtēti 63 plānošanas dokumentu izstrādātāju iesniegumi (22 gadījumos pieprasīta papildu informācija), sagatavoti un pieņemti lēmumi par stratēģiskā ietekmes novērtējuma procedūras piemērošanu vai nepiemērošanu:

- 47 gadījumos pieņemti lēmumi piemērot stratēģiskā ietekmes novērtējuma procedūru;
- 16 gadījumos pieņemti lēmumi nepiemērot stratēģiskā ietekmes novērtējuma procedūru.

Šajā gadā Birojā iesniegti iesniegumi lēmuma pieņemšanai par stratēģiskā ietekmes novērtējuma piemērošanu vai nepiemērošanu novadu teritorijas plānojumam, attīstības programmām, novadu atsevišķu teritoriālo vienību teritorijas plānojumu grozījumiem, lokālpānojumam un detālpānojumam, kā arī Latvijas Republikas mēroga pilsētu attīstības plānošanas dokumentiem.

Pārskata periodā sagatavoti atzinumi par 21 vides pārskatiem, no kuriem 6 ir par novadu attīstības plānošanas dokumentiem, bet 3 – par Republikas pilsētu attīstības plānošanas dokumentiem. Pārskata periodā Birojs sagatavojis atzinumu arī par valsts ilgtermiņa plānošanas dokumenta Radioaktīvo atkritumu pārvaldības programmas vides pārskatu. Informācija par Biroja lēmumiem un atzinumiem ir ievietota Biroja interneta tīmekļvietnē, sadaļā Stratēģiskais IVN (<http://www.vpvb.gov.lv/lv/strategiskais-ivn>).

Pārskata periodā Birojs turpināja darbu arī pie stratēģiskā ietekmes novērtējuma kvalitātes un efektivitātes uzlabošanas, kas ietver darbu gan ar plānošanas dokumentu, gan vides pārskatu izstrādātājiem, kā arī institūcijām, sabiedrību un nevalstiskajām organizācijām. Birojs individuāli konsultēja ministrijas, pašvaldības, konsultāciju firmas par stratēģiskā ietekmes novērtējuma metodēm un vides pārskata sagatavošanu, kā arī informēja iedzīvotājus par stratēģiskā ietekmes novērtējuma būtību un viņu iespējam piedalīties vides jautājumu risināšanā gan reģionālā līmenī, gan valstī kopumā.

Pārskata periodā kopumā atzīmējama vides pārskatu kvalitātes uzlabošanās, tomēr vēl aizvien nepietiekoši tiek izmantota analītiska pieeja stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējumā, nesasaistot esošās situācijas vērtējumu ar plānošanas dokumentā no jauna plānotajām darbībām, kā arī daudzviet vienkāršoti attiecoties pret iespējamo plānošanas risinājumu alternatīvām. Tādējādi nereti netiek pilnībā izmantotas stratēģiskā novērtējuma sniegtās iespējas, analizējot būtiskās ietekmes uz vidi un rodot atbilstošus risinājumus plānošanas dokumenta īstenošanas ietekmes uz vidi mazināšanai. Birojs atzīmē vides un veselības institūciju ieguldījumu stratēģiskā ietekmes uz vidi

novērtējuma procesa virzībā, piedaloties konsultāciju procesā un atzinumu sagatavošanā. Būtiska loma vides aspektu ievērtēšanā plānošanas dokumentos ir nevalstiskām organizācijām un aktīvai sabiedrības līdzdalībai. Speciālistu, sabiedrības un nevalstisko organizāciju pārstāvju izteiktie konstruktīvie priekšlikumi var palīdzēt plānošanas dokumentu izstrādātājiem atrast videi draudzīgākus un līdz ar to arī ilgtspējīgākus attīstības risinājumus, tāpēc Birojs aicina izteikt savus priekšlikumus savlaicīgi, ievērojot sabiedriskās apspriešanas izsludinātos termiņus, lai plānošanas dokumenta izstrādātājs tos varētu apkopot, veikt nepieciešamās izmaiņas vai sniegt savus skaidrojumus.

Būtiski atzīmēt, ka Birojs sagaida lielāku atdevi un izpratni no plānošanas dokumentu izstrādātājiem, sagatavojot iesniegumus par plānošanas dokumentu izstrādes uzsākšanu, akcentējot nepieciešamību vairāk vērst uzmanību uz konkrētām paredzētajām darbībām, īpaši saistībā ar likuma „Par ietekmes uz vidi novērtējumu” 1. un 2. pielikumu un darbībām Eiropas nozīmes aizsargājamās dabas (Natura 2000) teritorijās. Tas nepieciešams, lai nodrošinātu pēc iespējas pamatotāku lēmuma pieņemšanu par stratēģiskā ietekmes novērtējuma procedūras piemērošanu, izvairoties no gadījumiem, kad lēmums pieņemts, ievērojot piesardzības principu, kas diemžēl nereti saistīts ar apstākli, ka plānošanas dokumenta izstrādātājs nevar pietiekoši izprast situācijas būtību un sniegt nepieciešamo informāciju. Iespējamās arī pretējas situācijas – kad Birojam iepriekš pieņemts lēmums par stratēģiskā ietekmes novērtējuma procedūras nepiemērošanu vēlākās plānošanas dokumenta izstrādes stadijās jāmaina (procedūra jāpiemēro), jo sākotnēji Birojam sniegtā informācija nav atbildusi faktiski izstrādātā dokumenta saturam un būtībai. Tādēļ darbinieki īpaši nozīmi piešķir attiecīgā jautājuma skaidrošanā individuālās konsultācijās.

Pārskata periodā Birojs apkopoja iesniegtos monitoringa ziņojumus un nosūtīja tos VSIA „Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs”. Šajā gadījumā atzīmējama iesniegto monitoringa ziņojumu atšķirīgā kvalitāte un izpildījums – atsevišķi plānošanas dokumentu izstrādātāji veikuši detalizētu izvērtējumu, piesaistot arī ekspertus, citā gadījumā tika sagatavota īsa informatīva atsauce, kas noteiktos gadījumos ir attaisnojami, jo atsevišķu bijušo pagastu teritorijās nav veiktas nozīmīgas saimnieciska rakstura darbības vai notikusi kāda cita veida attīstība. Plānošanas dokumentu izstrādātājiem, sagatavojot monitoringa ziņojumu, lielāku uzmanību vajadzētu veltīt tieši plānošanas dokumentā paredzēto darbību īstenošanas izvērtējumam, vienlaikus vēršot uzmanību uz būtiskākajām esošajām vides problēmām, kuras jārisina turpmākajā plānošanas posmā vai arī to risinājums jāatstāj uz nākamajiem plānošanas periodiem. Biroja interneta tīmekļvietnē ir ievietots Biroja darbinieku sagatavots metodiskais materiāls monitoringa veikšanai un monitoringa ziņojuma sagatavošanai. Metodiskajam materiālam ir izpratni veicinošs raksturs, un tas vairāk orientēts uz novadu plānošanas dokumentiem. No 2016. gada Biroja tīmekļvietnē tiek ievietoti arī iesniegtie monitoringa ziņojumi.

2017. gadā Birojs pārrobežu stratēģiskā ietekmes novērtējuma kontekstā ir nodrošinājis informācijas pieejamību tīmekļa vietnē šādiem plānošanas dokumentiem: *Zviedrijas programma jūras vides pasākumiem (Swedish Programme of measures for the marine environment)*, *Igaunijas Republikas*

Pērnavas (Pārnu) apriņķa jūras robežas apgabala plānojums, kā arī Vācijas Federatīvās Republikas jūras telpiskais plānojums Ziemeļjūras un Baltijas jūras Vācijas ekskluzīvajā zonā.

2.2.2. Ietekmes uz vidi un Natura 2000 teritoriju novērtējums

2017. gads bija pārmaiņu gads ietekmes uz vidi novērtējuma jomā, jo stājās spēkā 2016. gada 12. novembra grozījumi likumā „Par ietekmes uz vidi novērtējumu”. Līdz šo grozījumu spēkā stāšanās brīdim (2017. gada 1. janvāris) paredzēto darbību ietekmes uz vidi sākotnējais izvērtējums bija divpakāpju process – ietekmju vērtējumu veica VVD attiecīgās reģionālās vides pārvaldes, bet lēmumu par ietekmes uz vidi vai NATURA 2000 teritoriju novērtējumu pieņēma Birojs (centralizēta galējā lēmuma pieņemšana). Ar 2017. gada 1. janvāri visus lēmumus ietekmes uz vidi sākotnējā izvērtējuma rezultātā pieņem VVD attiecīgās reģionālās vides pārvaldes, savukārt VVD lēmumus, ar kuriem nolemts, ka ietekmes uz vidi vai NATURA 2000 teritoriju novērtējums ir nepieciešams, var apstrīdēt Birojā. Atbilstoši likuma „Par ietekmes uz vidi novērtējumu” pārejas noteikumos noteiktajam Birojs 2017. gadā pabeidza izskatīt tikai tās ietekmes sākotnējā izvērtējuma lietas (kopumā 32), kuras Birojam lēmuma pieņemšanai tika pārsūtītas līdz 2016. gada 31. decembrim.

Ja salīdzina ar iepriekšējiem gadiem, 2017. gadā bija vēl lielāks pabeigto ietekmes uz vidi novērtējumu skaits, kas ar katru gadu pieaug. 2017. gadā kopumā tika pabeigtas 19 procedūras (17 ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras un 2 ietekmes uz NATURA 2000 teritoriju novērtējuma procedūras), kuru noslēgumā Birojs izdeva attiecīgus atzinumus. 2017. gadā tika pabeigti gan vairāki ar ostas darbību, kravu pārkraušanu vai rūpniecisku ražošanu saistītu objektu novērtējumi (piemēram, naftas produktu pārkraušanas un uzglabāšanas termināla rekonstrukcija un tumšo naftas produktu noliešanas no dzelzceļa vagoncisternām estakādes būvniecība Rīgā, sašķidrinātās naftas gāzes (propāna – butāna) noliktavas būvniecība esošas naftas bāzes teritorijā Daugavpilī, Koksnes granulu ražotnes izveide Daugavpilī u.c.), gan novērtējumi atkritumu saimniecības projektiem (piemēram, Infrastruktūras paplašināšana sadzīves atkritumu poligonā „Grantiņi” Bauskas novadā, Bīstamo atkritumu pārstrādes un apstrādes kompleksa paplašināšana Ozolnieku novadā u.c.), trīs jauniem satiksmes infrastruktūras objektiem (Dobeles, Saldus un Ķekavas apvedceļi), kā arī citiem projektiem (Informācija par visiem 2017. gadā pabeigtajiem ietekmes uz vidi novērtējumiem atspoguļota Biroja interneta tīmekļa vietnē <http://www.vpvp.gov.lv/lv/ivn/projekti>). Visām paredzētajām darbībām tika analizēti piemērotākie risinājumi un meklēti labākie pasākumi un alternatīvas dažādo interešu līdzsvarošanai, ietekmes uz vidi novērtēšanai un samazināšanai.

Jāatzīst, ka dažādu interešu sadursme ietekmes novērtējuma procesā ir neizbēgama, - galvenokārt tās izgaismojas starp dabas aizsardzības interesēm un ietekmi uz īpašumiem, apdzīvotām teritorijām. Visi interešu veidi ir vienlīdz nozīmīgi un to, kuru aizsardzībai katrā konkrētajā situācijā ir dodama priekšroka, izriet no sarežģīta izsvēruma, kurā jāņem vērā gan privātpersonu individuālās,

gan būtiskas sabiedrības intereses. Būtiska loma visu minēto jautājumu ievērtēšanā ir arī nevalstisko organizāciju un sabiedrības līdzdalībai.

Diemžēl jāsaprot, ka nereti ziņojumu kvalitāte nav pietiekama, vai veiktais ietekmes novērtējums neatbilst normatīvajos aktos noteiktajām prasībām. Šādos gadījumos – visi procesa dalībnieki, tostarp darbību ierosinātāji un ziņojuma izstrādātāji, sabiedrība, vides aizsardzības, veselības, kā arī citu nozaru institūcijas veikušas lielu darbu, kas prasījis gan laika, gan finanšu resursus, tostarp Birojam, izvērtējot un izdodot starplēmumu, bet uzsāktā procedūra ir jāturpina. 2017. gadā ietekmes uz vidi novērtējuma un ietekmes uz Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamo dabas teritoriju (NATURA 2000) novērtējuma gaitā kopumā 16 gadījumos paredzētās darbības ierosinātajam norādīts, ka ziņojumā veicami labojumi un ietverama papildus informācija, savukārt 2 ziņojumi ir kopumā atgriezti darbības ierosinātajiem pārstrādāšanai, pamatojoties uz likuma *“Par ietekmes uz vidi novērtējumu”* 20. panta ceturto daļu.

Attiecībā uz jaunām paredzētajām darbībām, kurām piemērojama un uzsākama ietekmes uz vidi novērtējuma procedūra, Birojs 2017. gadā pieņēma kopumā 13 lēmumus. Savukārt programmas ietekmes uz vidi novērtējuma veikšanai Birojs 2017. gadā izstrādāja un izdeva 11 paredzētajām darbībām (2017. gadā Birojs nav izsniedzis nosacījumus ietekmes uz Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamo dabas teritoriju (NATURA 2000) novērtējumam).

Pārskata periodā notikusi informācijas apmaiņa arī par vairākiem projektiem, kam iespējama pārrobežu ietekme. Ievērojot likuma *„Par ietekmes uz vidi novērtējumu”* un 1991. gada 25. februāra Espo Konvencijas par ietekmes uz vidi novērtējumu pārrobežu kontekstā nosacījumus, Birojs, pildot kompetentās institūcijas funkcijas, ir nosūtījis paziņojumus, izvērtējis un sniedzis atbildes, kā arī pildījis citus darbus -, pārstāvot Latviju kā iespējami ietekmēto valsti, kuras teritoriju var ietekmēt paredzētās darbības ārpus Latvijas jurisdikcijā esošas teritorijas. No lielākajiem un sarežģītākajiem minams projektiem *„Nord – Stream 2”*, kas paredz otrā gāzes vada būvniecību Baltijas jūrā no Krievijas līdz Vācijai, šķērsojot Somijas, Zviedrijas un Dānijas ekskluzīvo ekonomisko zonu un Dānijas teritoriālos ūdeņus.

Pārskata periodā Biroja darbība ietekmes uz vidi novērtējuma jomā aktīvi un efektīvi tikusi virzīta arī ES atbalsta fondu konkursos piesakāmo projektu izvērtēšanai, nodrošinot pieteikumiem nepieciešamās dokumentācijas sagatavošanu, kas efektīvi demonstrē lēmuma pieņēmējiem, ka katras darbības ietekmes ir apzinātas un vides aizsardzības prasības integrētas projektu risinājumos. Pārskata periodā Birojs ir izdevis 12 atzinumus par ES atbalsta fondos pieteiktajiem projektiem to iespējamās ietekmes uz vidi aspektā, kas ir obligāts priekšnoteikums atbilstošās kategorijas projektiem.

2.2.3. Piesārņojuma integrēta novērtēšana un kontrole

Pārskata gadā Birojs ir turpinājis darbu pie uzdevumu pildīšanas saistībā ar likuma "*Par piesārņojumu*" nosacījumiem. Birojs būtiski ir uzlabojis informāciju par LPTP un izsniegtajām A un B kategorijas atļaujām Biroja interneta tīmekļa vietnē. Birojs ir nodrošinājis LPTP pieejamību Latvijā. 2017. gadā Biroja darbinieki nav piedalījušies ES rīkotajos informācijas apmaiņas forumos par LPTP finansiālu un cilvēkresursu trūkumu dēļ.

2017. gada laikā Birojs ir sagatavojis publicēšanai un ievietojis Biroja interneta tīmekļa vietnes piesārņojuma sadaļā (<http://www.vpvb.gov.lv/lv/piesarnojums>) 35 nozaru LPTP vadlīnijas, 15 A kategorijas atļaujas, 16 A kategorijas atļauju nosacījumu grozījumus, 464 B kategorijas atļaujas un 230 B kategorijas atļauju nosacījumu grozījumus.

2.2.4. Rūpniecisko avāriju riska novērtēšana

Pārskata periodā Birojā turpinājās rūpniecisko avāriju riska novērtēšana saskaņā ar normatīvajos aktos noteiktajām prasībām. 2017. gadā tika izveidotas Riska izvērtējuma komisijas 29 uzņēmumu iesniegtās dokumentācijas izvērtēšanai, kā arī savu darbu turpināja astoņas no 2016. gadā izveidotajām Riska izvērtējuma komisijām.

Lai uzlabotu rūpniecisko avāriju riska izvērtēšanas procedūru, intensīvi turpinājās iepriekšējā gadā uzsāktais darbs pie atbilstošu ekspertu apzināšanas un dokumentu kvalitātes pilnveidošanas. Pārskata gadā Birojā saņemtas un kopsummā izvērtētas 31 rūpniecisko avāriju novēršanas programmas un drošības pārskati, tajā skaitā arī papildinājumu un grozījumu esošajās programmās un pārskatos atbilstība Ministru kabineta 2016. gada 1. marta noteikumu Nr. 131 „*Rūpniecisko avāriju riska novērtēšanas kārtība un riska samazināšanas pasākumi*” prasībām. Tā rezultātā izdoti atbilstoši atzinumi par rūpniecisko avāriju novēršanas programmām un drošības pārskatiem, ietverot tajos norādījumus par papildus pasākumiem, kas uzņēmumu atbildīgajām personām jāveic, lai samazinātu rūpniecisko avāriju draudus un palielinātu vides un cilvēku drošību. Pašlaik lielākā daļa rūpniecisko avāriju riska novēršanas dokumentāciju novērtējumu tiek regulāri aktualizēti, un tādējādi tiek izpildītas attiecīgās ES Direktīvas prasības.

Saskaņā ar objektu atbildīgo personu un VVD reģionālo vides pārvalžu sniegto informāciju izveidots un regulāri tiek aktualizēts to objektu saraksts, kuriem Ministru kabineta 2016. gada 1. marta noteikumu Nr. 131 „*Rūpniecisko avāriju riska novērtēšanas kārtība un riska samazināšanas pasākumi*” noteiktajā kārtībā un termiņos Birojā iesniedzamas rūpniecisko avāriju novēršanas programmas vai drošības pārskati. Šis saraksts ievietots Biroja interneta tīmekļa vietnē (<http://www.vpvb.gov.lv/lv/avariju-risks>).

Pārskata periodā nodrošināta arī informācijas sniegšana Eiropas Komisijas datubāzē par objektiem, uz kuriem attiecas Eiropas Parlamenta un Padomes 2012. gada 4. jūlija Direktīva 2012/18/ES par lielu ar bīstamām vielām saistītu avāriju risku pārvaldību, ar kuru groza un vēlāk atceļ Padomes Direktīvu 96/82/EK – saskaņā ar Ministru kabineta 2016. gada 1. marta noteikumu Nr. 131

“Rūpniecisko avāriju riska novērtēšanas kārtība un riska samazināšanas pasākumi” 108. punkta prasībām.

Nodrošināta Latvijas pārstāvja deleģēšana turpmākai darbībai konvencijas par rūpniecisko avāriju pārrobežu iedarbību darba grupā dalība un Eiropas Komisijas Ķīmisko avāriju risku seminārā.

2.2.5. Iesniegumu izskatīšana

Pārskata periodā izteikti pieauga jau tā augstā darba intensitāte saistībā ar Biroja kā augstākās iestādes funkciju pildīšanu, veicot VARAM padotībā esošo iestāžu amatpersonu izdoto administratīvo aktu izskatīšanu. Šī kompetences joma Birojā ir kļuvusi jau par tradicionālu un patstāvīgu darbības virzienu, kas prasa gan rūpīgu un sistemātisku darba ieguldījumu, gan daudz atbildības, augstu profesionalitāti un mērķtiecību. Šajā pārraudzības formas darbā, atskatoties uz gūto pieredzi, iespējams teikt, ka pēdējo gadu laikā noiets ļoti grūts un ievēribas cienīgs ceļš, kuru kopā ar Biroju ir mērojuši gan VVD reģionālās vides pārvaldes, gan Dabas aizsardzības pārvalde un īpaši aizsargājamo dabas teritoriju administrācijas un citas VARAM sistēmas iestādes. Šajos gados veidojusies un nostiprinājusies dziļāka izpratne par publiskās pārvaldes tiesiskuma nodrošināšanas pamatprincipiem, kopīgi esam mācījušies un pilnveidojuši savu pamatdarbu orientācijā uz objektīvu, argumentētu un korektu izpildījumu, kā arī guvuši neatsveramas mācību stundas dziļākai tiesību aktu, to piemērošanas kārtības un interpretēšanas pamatmetožu apguvei.

2017. gadā izdots 72 lēmumi administratīvajās lietās (salīdzinājumam: 2016. gadā – 41 lēmums, 2015. gadā – 30 lēmumi). Ar lēmumu izdošanu Birojs sekmē VVD reģionālo vides pārvalžu vienotu pieeju nosacījumu izvirzīšanā dažādās vides aizsardzības jomās, ņemot vērā arī konkrētās plānotās darbības raksturu, apjomu un atrašanās vietu un nostiprina izpratni par vides aizsardzības tiesību aktu un Administratīvā procesa likuma materiālo un procesuālo tiesību normu piemērošanu. 2017. gads bijis nozīmīgs arī pieredzes gūšanai, nodrošinot Biroja pārstāvību administratīvajās tiesās. Atskatoties uz sasniegtajiem rezultātiem, esam gandarīti par kopīgi paveikto darbu un visas sistēmas iestāžu darba kvalitātes izaugsmi.

Birojā pārsvarā izskatītās sūdzības (iesniegumi) un pieņemtie lēmumi saistīti ar dažādiem VVD reģionālo vides pārvalžu izsniegtiem administratīvajiem aktiem, tajā skaitā 22 sūdzības par A un B kategorijas atļaujām un to nosacījumiem u.c., 21 sūdzība par tehniskajiem noteikumiem vai atteikumu tos izsniegt un 29 cita rakstura sūdzības par vides atļaujām un administratīvajiem aktiem, ko izdevušas vides institūcijas, tostarp 5 sūdzības par VVD lēmumiem piemērot ietekmes uz vidi vai Natura 2000 teritoriju novērtējumu, kas ar 2017. gada 1. janvāri ir kļuvusi par jaunu Birojā apstrīdamo administratīvo aktu grupu. Vairāku sūdzību objektīvai izskatīšanai un argumentēta lēmuma pieņemšanai ir bijis nepieciešams pieprasīt papildu informāciju un risināt konfliktsituācijas, pārrunās iesaistot visas ieinteresētās puses.

Jāatzīmē, ka izskatāmās sūdzības ar katru gadu kļūst arvien komplicētākas, iebildumi tiek izteikti citu starpā par piesārņojošo vielu aprēķiniem, aprēķinos izmantotajiem emisijas faktoriem (lielumi, kas raksturo

piesārņojošās vielas daudzuma attiecību pret darbību raksturojošu parametru, kurš saistīts ar šīs piesārņojošās vielas emisiju), izmantoto datorprogrammu ievades datiem un citiem specifiskiem, zinātniskiem un tehniskiem jautājumiem, kuru objektīva izvērtēšana nereti prasa ievērojamus laika un cilvēku resursus.

2017. gadā Birojs ir turpinājis pārstāvēt vides iestāžu intereses arī administratīvajās tiesās. Pārskata periodā kopumā Birojs ir sagatavojis un iesniedzis 61 dokumentu administratīvajai tiesai, tajā skaitā rakstveida paskaidrojumus, viedokļu paušanu u.c.

Klātienē administratīvo tiesu instancēs Birojs kopumā pārstāvēts 16 administratīvajās tiesu sēdēs, tajā skaitā 13 Administratīvās rajona tiesu sēdēs, vienā Administratīvās apgabaltiesas tiesas sēdē un divās Augstākajās tiesas sēdēs. Kopumā būtiski lielākajā daļā gadījumu tiesa ir atzinusi Biroja lēmumus par pamatotiem.

2.2.6. Vides informācijas izplatīšana

Pārskata periodā Birojs veica virkni pasākumu Biroja interneta tīmekļa vietnes uzlabošanai, lai vēl pilnīgāk un vienkāršāk sniegtu informāciju sabiedrībai. Pārskata periodā tika turpināta informācijas sagatavošana un izplatīšana gan aktīvā veidā, sniedzot ieinteresētajām personām informāciju rakstveidā vai mutiski, kā arī ar plašsaziņas līdzekļu starpniecību, gan arī pasīvā veidā – informāciju ievietojot Biroja interneta tīmekļa vietnē (<http://www.vpvb.gov.lv/lv>).

Biroja interneta tīmekļa vietnē informācija tiek regulāri atjaunota un tās atjaunošana notiek, ņemot vērā gan informācijas specifiku, gan arī normatīvo aktu prasības tās atjaunošanai. Biroja interneta tīmekļa vietnē sabiedrība var iepazīties ar aktuālu informāciju par Biroja pamatfunkciju nodrošināšanu un iegūt sev nepieciešamo informāciju par Biroja darbības jomām.

2.2.7. Eiropas Savienības Ekomarķējuma programmas koordinācija

2017. gadā Birojs sekmīgi turpinājis iepriekšējos gados uzsākto darbu pie ES ekomarķējuma piešķiršanas programmas koordinācijas Latvijā un labi ir ticis galā ar saviem pienākumiem, darbojoties kā ekomarķējuma kompetentā iestāde. Biroja funkcijas šajā jomā saistāmas gan ar pretendentu atbilstības ekomarķējuma kritērijiem novērtējumu, gan ekomarķējuma licenču piešķiršanu, gan ekomarķējuma lietošanas uzraudzību. Kompetenču lokā ietilpst arī pasākumu realizācija ekomarķējuma popularizēšanai, ražotāju informēšanai un sabiedrības izglītošanai par videi draudzīgu preču un pakalpojumu patēriņu.

2017. gadā Birojs kopumā sagatavojis vienu lēmumu par ES ekomarķējuma reģistrācijas numura piešķiršanu četriem produktiem noskalojamo kosmētikas līdzekļu grupā vienam ražošanas uzņēmumam – AS "Spodriība". Aktuālā informācija par piešķirtajiem ES ekomarķējumiem pieejama tīmekļa vietnē <http://www.vpvb.gov.lv/lv/ekomarkejums/pieskirtie-ekomarkejumi>. Pārskata periodā Birojs ir izstrādājis jaunus iekšējos normatīvos aktus - "Pārbaudes lapa" un "Izvērtēšanas lapa" saistībā ar jaunas produktu grupas "noskalojami kosmētiskie līdzekļi" un tai atbilstošu kritēriju izstrādi ES ekomarķējuma piešķiršanai, tādējādi Birojam atvieglot pieteikumu

izvērtēšanu un uzņēmumiem nepieciešamās informācijas iesniegšanu. Birojs arī regulāri iesaistās virtuālajos forumos, lēmumu pieņemšanā, kā arī piedalās sanāksmēs. Veikta vairāku ar ES ekomarķējuma regulu un kritērijiem saistītu dokumentu izvērtēšana, kā arī rakstiska balsojumu veikšana Eiropas Komisijas izveidotajā Ekomarķējuma padomē, lai stiprinātu ekomarķējumu kā spēcīgu rīku pārejā uz aprites ekonomiku.

2017. gada 19. - 22. oktobrī Birojs piedalījās arī SIA "BT 1" organizētajā Starptautiskajā enerģētikas, energoefektivitātes, infrastruktūras un vides tehnoloģiju izstādē "Vide un enerģija", kuras laikā tika sniegtas konsultācijas uzņēmējiem un sabiedrības pārstāvjiem par Ekomarķējumu un EMAS.

2.2.8. Vides vadības un audita sistēmas (EMAS) ieviešana

2017. gadā pastāvīgi uzturēta informācija mājaslapā par EMAS sistēmu un reģistrācijas piešķiršanas nosacījumiem, sniegtas nepieciešamās konsultācijas interesentiem. Diemžēl EMAS sistēmai Latvijā nav plašas atpazīstamības un pieprasījuma, un no sistēmas pakāpeniski līdz 2014. gadam ir izstājušies visi agrāk reģistrētie dalībnieki. Jāatzīst, ka līdzīgas tendences ir novērojamas arī citu Eiropas Savienības dalībvalstu reģistros, kas lielā mērā varētu būt saistīts arī ar salīdzināmās starptautiskās sistēmas - ISO 14001 standarta popularitātes kāpumu.

Tomēr, EMAS zemo popularitāti Latvijā Birojs saista arī ar kopējas valstiskās stratēģijas vides apziņas veidošanā trūkumu. Lai veidotu brīvprātīgās vides sistēmas par pievilcīgiem tirgus un konkurētspējas instrumentiem, ir nepieciešama stratēģija un rīcības politika, gan ekonomiskiem, gan administratīviem mēriem, sistēmu popularizēšanai un ieguvumu skaidrošanai ir nepieciešamas mārketinga un sabiedrisko attiecību kampaņas, atbalsta instrumentu ieviešanā nepieciešama starpministriju un starpnozaru apņemšanās. Patreizējā situācijā valsts funkciju izpildei EMAS jomā netiek paredzēta pat šim mērķim veidota struktūrvienība, atbildīgais Biroja darbinieks funkcijas brīvprātīgo vides iniciatīvu jomā pilda paralēli ikdienas darbam ietekmes uz vidi novērtējuma un citās jomās, līdz ar to trūkst gan cilvēku, gan laika un finanšu resursu, ko veltīt jomai, kas ilgtermiņā būtu vērsta uz vides apziņas veidošanu un vides aizsardzību.

Zemā interese par EMAS sistēmu Latvijā saistīta arī ar akreditētu auditoru trūkumu, kas potenciālajam licences turētājam radītu papildus izdevumus, ņemot vērā, ka šādu ekspertu (akreditētu auditoru) būtu jāpieaicina no citas valsts.

Savu iespēju un kapacitātes robežās Birojs piedalās lēmumu pieņemšanā, konsultēšanā un plānošanā saistībā ar EMAS. 2017. gada 19. - 22. oktobrī Birojs piedalījās SIA "BT 1" organizētajā Starptautiskajā enerģētikas, energoefektivitātes, infrastruktūras un vides tehnoloģiju izstādē "Vide un enerģija", kuras laikā tika sniegtas konsultācijas uzņēmējiem un sabiedrības pārstāvjiem par Ekomarķējumu un EMAS.

2.3. Budžeta programmas “Vides politikas īstenošana” apakšprogrammas “Vides pārraudzības valsts birojs” rezultatīvo rādītāju analīze

Latvijas Republikas VARAM budžeta programmas “Vides politikas īstenošana” apakšprogrammas “Vides pārraudzības valsts birojs” (kods 23.02.00) īstenošanai 2017. gadā bija noteikti šādi rezultatīvie rādītāji:

- atzinumu skaits gadā par ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojumiem: plānots - 12, faktiski – 19 atzinumi (158,3 %);
- izvērtēto rūpniecisko avāriju riska samazināšanas programmu un rūpniecisko avāriju riska drošības pārskatu skaits gadā: plānots – 25, faktiski – 31 (124,0 %);
- novērtēto plānošanas dokumentu un stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma vides pārskatu skaits gadā: plānots – 51, faktiski – 73 (143,1 %);
- izvērtēto VARAM institūciju amatpersonu izdoto administratīvo aktu skaits gadā: plānots – 37, faktiski – 72 (194,6 %).

Kopumā rezultatīvie rādītāji 2017. gadā ir izpildīti pat ļoti sekmīgi. Darbu izpilde ietekmes uz vidi novērtējuma jomā (salīdzinājumā ar plānoto) ir veikta par 158,3 %, jo izdoto gala atzinumu skaits ir 19, plānoto 12 atzinumu vietā. Tomēr arī šis rādītājs neatspoguļo kopumā izvērtēto ziņojumu skaitu. Kopumā Birojs 2017. gadā ir izvērtējis 33 ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojumus un četrus ietekmes uz NATURA 2000 teritoriju novērtējuma ziņojumus, kas nozīmē, ka papildus 19 atzinumiem, Birojs ir izdevis arī starpatzinumus par ziņojumu pārstrādāšanu vai papildināšanu.

2.4. Biroja sniegtie pakalpojumi

Biroja sniegtie pakalpojumi galvenokārt ir pakalpojumi, kas izriet no Biroja pamatdarbības jomām – tie ir publiskie pakalpojumi, kas noteikti normatīvajos aktos un no tiem izrietošie dokumenti publiskās pārvaldes jomā, ko Birojs izdod adresētus privātiem un juridiskiem tiesību subjektiem. Atbilstoši pamatfunkciju sadalījumam Birojs sniedz šādus bezmaksas publiskos pakalpojumus, kas ir pieejami sabiedrībai:

1. Apstrīdēto administratīvo aktu vides aizsardzības jomā nodrošināšana.
2. Drošības pārskata vai rūpniecisko avāriju riska novēršanas programmas izvērtēšana.
3. Eiropas Savienības ekomarkējuma piešķiršana.
4. Uzdevumu realizācija saistībā ar iepakojumu, kuram ir paaugstināts smago metālu koncentrācijas līmenis.
5. Ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras nodrošināšana.
6. Informācijas nodrošināšana par A un B kategorijas atļaujām.
7. Informācijas nodrošināšana par LPTP.

8. Paredzētās darbības ietekmes uz Eiropas nozīmes aizsargājamās dabas teritoriju (NATURA 2000) novērtējuma nodrošināšana.
9. Sabiedrības līdzdalības tiesību vai tiesību uz vides informāciju pārkāpuma izvērtēšanas nodrošināšana.
10. Ietekmes sākotnējā izvērtējuma novērtējuma procedūras nodrošināšana un atbilstošu lēmumu pieņemšana par ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras piemērošanu vai nepiemērošanu paredzētajai darbībai.
11. Stratēģiskās ietekmes uz vidi novērtējuma (SIVN) procedūras nodrošināšana.
12. Uzņēmumu reģistrācija Eiropas Savienības Vides pārvaldības un audita sistēmā (EMAS).

Biroja sniegto publisko pakalpojumu apraksts ir publicēts Latvijas valsts portāla www.latvija.lv un Biroja interneta tīmekļa vietnē sadaļā Pakalpojumi (<http://www.vpvb.gov.lv/lv/pakalpojumi>).

Birojs nesniedz komercpakalpojumus un tā darbības pamatjomās nav izdalīti arī specifiski starpiestāžu pakalpojumi. Kā maksas pakalpojumi ar Ministru kabineta 2014. gada 17. septembra noteikumiem Nr. 877 „*Noteikumi par Vides pārraudzības valsts biroja sniegto publisko maksas pakalpojumu cenrādi*” Birojam noteikti maksas pakalpojumi pieaicināto ekspertu sniegtajiem pakalpojumiem ietekmes uz vidi novērtējuma jomā, taču šajā gadījumā darbības ierosinātājs vai plānošanas dokumenta izstrādātājs apmaksā tikai pieaicināto ekspertu darbu, bet nemaksā Birojam par valsts pārvaldes funkciju izpildes ietvaros veikto Biroja darbu. Atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 25. novembra Regulai (EK) 66/2010 kā maksas pakalpojums noteikta maksa par ES ekomarķējuma iesnieguma iesniegšanu Birojā un gada maksa, nosakot atlaides mazajiem un vidējiem uzņēmumiem un mikrouzņēmumiem, kā arī uzņēmumiem, kas reģistrējušies /sertificēti Vides pārvaldības un audita sistēmā (EMAS) un ISO 14001 sistēmā. Šie maksas pakalpojumi sedz pieteikuma izvērtēšanas administratīvās un tehniskās izmaksas, nodrošina testēšanu un atbilstības ekomarķējuma kritērijiem pārbaudi, kā arī nodrošina piekļuvi nepieciešamajam aprīkojumam un iekārtām.

2017. gadā Birojs ietekmes uz vidi novērtējuma procesā novērtējuma ziņojumu izvērtēšanas kvalitātes nodrošināšanai sešas reizes ir pieaicinājis ārštata ekspertus. Papildus kā neiztrūkstošs pakalpojumu veids, ko Birojs veic ik dienu, ir sniegtās konsultācijas gan darbības ierosinātājiem, plānošanas dokumentu izstrādātājiem, komersantiem, VVD reģionālajām vides pārvaldēm, gan arī citām valsts un pašvaldību institūcijām. Biroja speciālisti gatavo informatīvos materiālus, iespēju robežās koordinē organizatoriskos pasākumus dažādiem semināriem, kā lektori piedalās apmācības semināros, konferencēs un mācību kursus izglītības iestādēs. Katru gadu sniegtās konsultācijas Biroja pamatdarbības jomās mērāmas daudzos simtos. Konsultācijas tiek sniegtas pastāvīgi gan sabiedriskajās apspriešanās, gan klātienē, gan elektroniskajā vidē, gan rakstiski informējot sabiedrību par aktuālajiem jautājumiem Biroja darbības jomās.

2.5. Biroja darbības uzlabošanas pasākumi

Pārskata periodā Biroja darbs kā vienmēr līdz šim, neskatoties uz saspringto darba režīmu un ierobežotajiem resursiem, ticis veltīts kvalitatīvai, korektai, efektīvai un iespējami savlaicīgai darbu izpildei. Par spīti sarežģījumiem, emocionālajam saspīlējumam sabiedrībā, finansiālajai situācijai un resursu deficītam, darba apjoms pārskata periodā ir veikts ļoti labi un sekmīgi. Biroja darbība kā komandas darbība pamazām stabilizējas, ņemot vērā personāla lielo mainību iepriekšējos gados, un atjaunojoties tautsaimniecībai, rada papildus izaicinājumus un prasa maksimālu koncentrēšanos uz būtiskāko jautājumu prioritāru izpildi.

2017. gadā Biroja darbības uzlabošanas pasākumi galvenokārt ir tikuši orientēti, lai, pirmkārt, - maksimāli optimizētu savu darbu gan Birojā kopumā, gan katras Biroja struktūrvienības ietvaros, - pārdomātas rīcības, līdzšinējā prakse, novērtēti procesi un darbinieku kvalifikācija. Otrkārt, - veikti pasākumi darbinieku kvalifikācijas uzturēšanai un zināšanu pilnveidei. –Daļu darbinieki izmantojuši iespējas savas kvalifikācijas celšanai, apmeklējot dažāda rakstura ar darba specifiku saistītus seminārus un apmācības.

Birojs apzinās, ka darba efektivitāte tik daudzpusīgu uzdevumu vadīšanā ir vistiešākā mērā atkarīga no Biroja komandas un tā – cik saskaņoti tās darbinieki izprot vides sistēmas kopīgos uzdevumus, cik motivēti un emocionāli stabili tie jūtas, cik labi tie prot attīstīt savstarpējo sadarbību un saglabāt vienotību un precizitāti arī dinamisku pārmaiņu laikā un ļoti augstas darba intensitātes apstākļos. 2017. gadā Biroja darbiniekiem lieti ir noderējušas zināšanas, kas iegūtas iepriekšējos gados nodrošinātajās apmācībās rūpniecisko avāriju riska un piesārņojuma novērtēšanas jomā.

Par spīti grūtībām, - no visiem Biroja darbiniekiem šogad ir saņemta atbildīga rīcība, patstāvība darbā un ikdienas lēmumu pieņemšanā.

3. Personāls

2017. gadā Birojā ir 18 štata vietas. 2017. gadā kadru mainība ir bijusi samērā liela (11 %), bet tomēr mazāka, salīdzinot ar 2015. gadu (28 %). 2017. gadā vairākkārt rīkoti atklāti konkursi uz vakantajām ierēdņa amata vietām uz noteiktu laiku, un darbā pieņemti jauni darbinieki. Lielās kadru mainības, kas atkārtojas jau vairāku gadu garumā (kopš 2014. gada) rezultātā, pašlaik Birojā strādā ļoti jauns kolektīvs, kuram vēl jākrāj pieredze sarežģītu jautājumu risināšanā. Līdz ar to Birojā ikdiens ir ļoti saspringta, personāls ir pakļauts nepārtrauktam darbam paaugstinātas un brīžiem pat pārmērīgas slodzes apstākļos.

Jauna darba meklējumus vecākie eksperti saista ar pārāk intensīvo darbu Biroja kapacitātes trūkuma dēļ un salīdzinoši mazo atalgojumu, ņemot vērā plašo zināšanu izmantošanas nepieciešamību amatā un intensīvo darbu. Lai kvalitatīvi un profesionāli izpildītu darbu, darbs rit paaugstinātas intensitātes apstākļos, jo darba apjoms ir lielāks nekā Birojam paredzētais amata vietu skaits (darbinieku skaits nav proporcionāls darba apjomam). Pašlaik daudzi Biroja darbinieki pilda vairākas funkcijas un viens otru aizvieto nepieciešamības gadījumā. Vecākie eksperti ātri zaudē līdzvara sajūtu starp profesionālo devumu un ieguvumu, „izdeģ” un aiziet. Jaunie vecākie eksperti ir jāievada darbā, nepieciešama to apmācība. Biežas kadru mainības dēļ struktūrvienību vadītājiem nākas būtiskus laika resursus ieguldīt darba rezultātu profesionālā līmeņa nepārtrauktības nodrošināšanai. Biroja vadības līmenī šī tendence prasa saspringtu darbu pie institucionālās atmiņas saglabāšanas.

Birojā katra struktūrvienība nodarbojas ar sarežģītas patstāvīgas vides aizsardzības nozares funkciju realizāciju, kur struktūrvienības kodolu veido profesionāls un kvalificēts struktūrvienības vadītājs un vadītāja pārraudzībā strādā divi līdz septiņi vecākie eksperti.

Biroja komanda ir viena no tām, kas ar savu darbu ir pierādījusi, ka pat ļoti saspringtos apstākļos ir spējusi un spēj nodrošināt tai uzticētos pienākumus.

Informācija par Vides pārraudzības valsts birojā strādājošajiem 2017. gadā

Informācija par Vides pārraudzības valsts birojā strādājošajiem 2017. gadā			
1. Amatu vietu un strādājošo skaits			
Amata vietu skaits	18		
Faktiskais vidējais darbinieku un ierēdņu skaits	18		
2. Iedalījums pēc statusa		Strādājošo skaits	
Ierēdņi	16		
Darbinieki, t.sk., fiziskā darba veicēji	2		
3. Iedalījums pēc ieņemamā amata		Strādājošo skaits	
Direktors	1		
Direktora vietnieks, daļas vadītājs	1		
Nozares struktūrdaļu vadītājs	2		
Vecākie eksperti	12		
Darbinieki, t.sk., fiziskā darba veicēji	2		
		Strādājošo skaits	
		Vīrieši	Sievietes
20 — 29 gadi			6
30 — 39 gadi			3
40 — 49 gadi			5

50 — 59 gadi	1	1
60 -		2
5. Izglītība	Strādājošo skaits	
5.1. Izglītības līmenis	Ir ieguvuši	Turpina studijas
Vispārējā vidējā izglītība	1	
Bakalaura grāds	4	
Maģistra grāds	12	
Doktora grāds	1	
5.2. Izglītības joma	Strādājošo skaits	
Dabas un inženierzinātnes	17	
Ekonomika un vadības zinības	1	
Tiesību zinātnes	1 (papildu izglītība)	
6. Personālmainība	11 %	

2017. gadā visi Birojā strādājošai vadošajai ierēdņu komandai ir vismaz maģistra grāds dabas vai inženierzinātnēs. Visa Biroja komanda ir profesionāla un kvalificēta. Viens Birojā strādājošais papildus savai profesionālajai izglītībai ir apguvis arī tiesību zinības. Skatot tikai demogrāfiskā šķērsgriezumā, varētu teikt, ka Birojs lielā mērā ir sievišķīga komanda, jo vairāk nekā 90% Birojā strādājošās ir sievietes. Skatoties uz enerģiju, ar kādu Biroja personāls pilda savus uzdevumus, izturību, ar kādu Biroja darbinieki tiek galā ar smago slodzi un atbildību, ar kādu Biroja darbinieki sasniedz augstus rezultātus, - var teikt, ka Biroja komanda ir ļoti stipra un atbildīga. Tomēr šāda atzinība ir tikai daļēji mierinoša, jo kā ikviens – arī Biroja darbinieki spēj nogurt un spars nav neizsīkstoša spēja, it sevišķi, tik atbildīgu, kompleksu un specifisku jautājumu risināšanā, kas deleģēti Birojam. Tomēr pastāvīga iekšēja nepieciešamība un orientācija uz attīstību, iespējami precīza, korekta un atbildīga savu pienākumu izpilde valsts kopējai un katra paša darbības pilnveidošanai un attīstībai ir īpašības, kas raksturo Biroja personālu kopumā.

4. Komunikācija ar sabiedrību

Jau no Biroja izveidošanas tā darbība pastāvīgi ir vērsta uz sabiedrības informēšanu un iesaistīšanu lēmumu pieņemšanā. Savā darbībā Birojs ievēro normatīvajos aktos noteikto sabiedrības informēšanas un iesaistīšanas procedūru, Orhūsas konvencijas un atbilstošas ES nostādnes un prasības.

Ietekmes uz vidi novērtējuma procesā sabiedrības informēšana par plānotajām darbībām, to potenciālo ietekmi uz vidi, kā arī sabiedrības iesaistīšana ietekmju novērtēšanā un lēmuma pieņemšanā ir nozīmīgs posms. Sabiedrība un nevalstiskās organizācijas visā ietekmes uz vidi novērtējuma procesā kā viens no līdztiesīgiem procesa dalībniekiem var iesaistīties priekšlikumu sagatavošanā un paust savu viedokli par konkrēto darbības realizācijas vietu un izmantoto tehnoloģiju atbilstību, kas tiek ņemts vērā, gatavojot ietekmes uz vidi novērtējuma programmas un Biroja atzinumus par ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojumiem, kā arī nosacījumus darbības veikšanai. Kopumā sabiedrības iesaistīšanās nozīmīgu tautsaimniecības projektu apspriešanā pārskatā gadā vērtējama kā aktīva. Liela loma vides aspektu ievērtēšanā paredzēto darbību projektos un plānošanas dokumentos bijusi nevalstiskām organizācijām un sabiedrībai. Īpaši iepriecina gadījumi, kad sabiedrības un nevalstisko organizāciju pārstāvju izteiktie konstruktīvie priekšlikumi palīdzējuši atrast videi draudzīgākus un līdz ar to arī ilgtspējīgākus teritorijas attīstības risinājumus.

Biroja darbinieki ir uzraudzījuši projektu ierosinātāju un plānošanas dokumentu izstrādātāju darbību normatīvajos aktos paredzēto sabiedrības informēšanas pasākumu izpildē un, nepieciešamības gadījumā aktīvi rīkojušies, lai novērstu trūkumus. Visa informācija par ietekmes uz vidi novērtējumu tā veikšanas gaitā ir plaši pieejama sabiedrībai un pašvaldībām, tādējādi nodrošinot atklātību un dialoga iespējas par veiksmīgākā risinājuma izvēli.

Arī viens no stratēģiskā ietekmes novērtējuma pamatmērķiem ir nodrošināt sabiedrības informēšanu par plānošanas dokumentu izstrādi un iesaistīt sabiedrību to apspriešanā un lēmumu par tiem pieņemšanā. Biroja interneta tīmekļa vietnē tiek publicēti paziņojumi par plānošanas dokumentu vides pārskatu sabiedriskās apspriešanas pasākumiem. Jāatzīmē, ka pakāpeniski pieaug sabiedrības aktivitāte un izpratne atsevišķu plānošanas dokumentu un vides pārskatu izstrādē, tomēr jāsecina, ka lielā daļā gadījumu iedzīvotāji nepietiekoši novērtē un neizmanto viņiem dotās iespējas savlaicīgi piedalīties gan valsts, gan pašvaldības līmeņa plānošanas dokumentu izstrādē un pilnveidošanā. Ir būtiski, lai sabiedrības viedoklis būtu zināms lēmumu pieņēmējiem pirms plānošanas dokumentu galējās saskaņošanas, jo tieši sabiedrība ir tā, kuras labā un uzdevumā valsts iestādes strādā.

Sabiedrības informēšanas un iesaistīšanas pasākumus Birojs veic arī saistībā ar diviem brīvprātīgajiem vides instrumentiem, kas vērsti uz uzņēmumu tiešās un netiešās ietekmes mazināšanu un videi draudzīga patēriņa veicināšanu – EMAS un ES ekomarķējumu. Kā viens no uzdevumiem šajā jomā ir EMAS un ES ekomarķējuma sistēmas ieviešanas veicināšana un sabiedrības informēšana par iesaistīšanās iespējām. Pārskata gadā attīstīts dialogs ar dažādām mērķauditorijām par brīvprātīgo ieguldījumu – gan brīvprātīgām investīcijām

Vides pārraudzības
valsts birojs

videi draudzīgās tehnoloģijās, gan zaļo iepirkumu, gan videi draudzīgu (ekomarķētu) produktu ražošanu un vides vadības sistēmu ieviešanu.

Biroja aktivitāšu popularizēšana sabiedrībā tika veikta ne tikai piedaloties projektu sabiedriskajās apspriešanās, bet arī regulāri sniedzot konsultācijas Biroja apmeklētājiem un intervijas plašsaziņas līdzekļu pārstāvjiem, kā arī maksimāli izmantojot interneta iespējas. Paldies visiem par sadarbību!

5. Nākamajā gadā plānotie pasākumi

Lai nodrošinātu normatīvajos aktos Birojam deleģētās funkcijas un nodrošinātu sabiedrības tiesības uz informāciju, kā arī sekmētu vienotu vides un dabas aizsardzības prasību realizāciju, ir plānots mērķtiecīgi un sistemātiski pilnveidot Biroja darbu arī turpmāk, jo neatkarīgi no pārmaiņām valstī, normatīvajos aktos noteiktajiem pienākumiem, kā arī pienākumiem, kas izriet no Latvijas kā ES dalībvalsts starptautiskajām saistībām, – atkāpes vai atbildības samazinājums piemērots netiek.

Vienas no būtiskākajām izmaiņām, kas gaidāmas 2018. gadā, ir izmaiņas, kas izriet no veicamajiem grozījumiem likumā „Par ietekmes uz vidi novērtējumu”, pārņemot jaunās prasības, kas noteiktas Eiropas Parlamenta un padomes direktīvā 2011/92/EU par dažu publisku un privātu projektu ietekmes uz vidi novērtējumu. Izmaiņas sagaidāmas gan Biroja izdodamās programmas, gan sagatavojamo atzinumu saturā, papildus uzmanību veltot arī tādiem mūsdienās nozīmīgiem ietekmes aspektiem kā projektu ietekme uz klimatu un projektu noturība pret klimata pārmaiņām.

2018. gadā turpināsies iepriekš uzsāktie darbi ietekmes uz vidi novērtējuma, tostarp stratēģiskā novērtējuma, rūpniecisko avāriju riska novērtēšanas, apstrīdēto administratīvo aktu un faktiskās rīcības izvērtēšanas un pārējās Biroja darba pamatjomās. Pamatuzdevums jebkurā Biroja darbības jomā ir viens – kompetenta, korekta, tiesiski pamatota un kompleksa izvērtējuma veikšana. Sadalot to pa jomām 2018. gadā Biroja funkciju nodrošināšanai tiek izvirzīti zemāk minētie (plānotie) darbības rezultāti:

- Atzinumu skaits gadā par ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojumiem – 12;
- Izvērtēto rūpniecisko avāriju riska samazināšanas programmu un rūpniecisko avāriju riska drošības pārskatu skaits gadā – 25;
- Novērtēto plānošanas dokumentu un stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma vides pārskatu skaits gadā – 53;
- Izvērtēto VARAM institūciju amatpersonu izdoto administratīvo aktu skaits gadā – 37.

Papildus 2018. gadā izvirzīta virkne citu uzdevumu gan iepriekš jau minētajās, gan citās, atsevišķi attiecībā uz rezultatīvajiem rādītājiem neizdalītajās jomās, kurās darbības ir mērāmas simtos, - gan saistībā ar atļaujām piesārņojošo darbību veikšanai, gan konsultāciju sniegšanu un informācijas apriti, gan reģistrēšanu brīvprātīgo vides instrumentu sistēmās un to popularizēšanā, sabiedrības izpratnes par vides jautājumiem palielināšanā u.c.